

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Hospitalibvs, Et Piis Locis. Cap. Decimvmtertivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

Abb. eod. cap. fi. de censib. n. 3. in fi. & si est vnus casus, quod eps. visitat locum priuatum, eo. c. in fin. per Abb. si ad sunt imagines, & quæ si clausis portis, & alia necessaria pro Missa, cū tamen ibi celebratur. † Quæ omnia ad hospitale trahuntur; cum oratoriū

& hospitale a pari procedant, vt dicit idem Abb. in preall. c. fi. de censib. Vnde multa sunt videnda, quæ in seq. c. latissime dicemus, cum suis vtilibus quæstionibus, & in quibus episcopi propter vsurpationē multorū, quam maxime attendere debent, &c.

DE HOSPITALIBVS, ET PIIS LOCIS.

CAP. DECIMVM TERTIVM.

S V M M A R I V M.

- 1 Hospitalitas est Deo accepta.
- 2 Abraham, & Loth propter hospitalitatem placuerunt Deo.
- 3 Raab meretrix liberata a morte propter hospitalitatem.
- 4 Clerici beneficiati tenentur ad hospitalitatem. Et non seruantes hospitalitatem possunt excommunicari ab episcopo, nu. 5.
- 6 Bona clericorum dicuntur esse communia cum peregrinis.
- 7 Pauperū cura pertinet ad episcopum.
- 8 Hospitale, an veniat appellatione beneficij.
- 9 Hospitale destruetum, an retineat curam hospitalitatis, & quid si est prophanatum.
- 10 Hospitale quando gaudeat privilegio cap. alma mater.
- 11 Aetas, & sufficientia hospitalarij que esse debeat.
- 12 Hospites qui sint accipiendi.
- 13 Prepositus officio hospicij, non potest reuere hospitari.
- 14 Ius hospitandi, an prescribatur in priuato.
- 15 Hospitali dedicans se, & sua bona, an possit reuocare.
- 16 Hospitale mandatum construi, intra quod tempus edificari debet.
- 17 Hospitale mandatum construi in vno loco, an possit in alio.
- 18 Hospitalibus seruientes, an sint de foro ecclesie.
- 19 Hospitalarij quando tenentur ad restitutionem fructuum.
- 20 Hospitator, quando tenetur de rebus furatis hospitij.
- 21 Episcopi possunt visitare omnia hospitalia. Commendata, & vnita, nu. 22. Non tamen immediate existentia sub regibus, nu. 23.
- 24 Hospitalia quando in opus prater relictum possint conuerti.
- 25 Hospitalitatē non seruantes quid tenentur, quō compellantur ab episcopo.
- 26 Hospitalium administratio, non debet semper vni concedi.
- 27 Administrationis rerum hospitalium ratio debet singulis annis episcopo reddi.
- 28 Hospitalium regimen ad episcopum pertinet.
- 29 Laici non possunt bona hospitalium in alium vsu, quam destinatum conuerrere.
- 30 Sacramenta per quem debent ministrari existentibus in hospitalibus.
- 31 Inquisitio generalis hospitalium, circa, quæ versetur.
- 32 Montes pietatis visitantur ab episcopo.

EX hoc ad hospitalium tractatum accedamus, in quorum visitatione, & prouisione debent multum attendere superiores. † Est enim Hospitalitas quam maxime Deo accepta, vt demonstrat ipse Dñs, qui dicit te in hospitem fuisse receptum. Matt. c. 21. & patet Eccl. c. 29. & Apost. ad Hebr. c. 13. Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hospitalitatem nolite obliuisci. Item commendatur in Conc. Matifcon. cap. 7. quod est prouintiale, cap. 11. Et fancti patres in illa non minus salutari, quam necessaria synodo Trid. sess. 25. de refor. gen. c. 8. Cū libenter adherere Christus. Testes sūt illi duo discipuli, quibus in Emaus p gentibus, Dominus associatus est, & in hospicio, in fractione panis se illis manifestauit. Luc. ult. c. Vnde etiam multum dilexit viduam in receptione Heliaz, cui exinde farina, & oleum non defuerunt. 3. Reg. c. 18. † Sic legimus de antiquo Patriarcha Abraham (qui pater credentium dictus est.) & Loth. Qui duo propter magnam hospitalitatem, quam colebāt, multum Deo placuerunt Adeo vt inde Angelos hospicio recipere digni fuerunt. c. quiescamus. 42. dist. D. Pauin. 2. p. q. 9. nu. 29. Genes. c. 81. & Loth adeo hospitalitatis amator fuit, vt, ne hospitalitatis ius, et apud barbaras nationes inuiolabile frangeretur, obtulit proprias filias pessimis illis hominibus, vt dicit B. Ambr. in lib. 1 de Abraham, c. 1. relatus a Grat. in c. offerebat 32. q. 7. de quo dicit et Aug. in orat. de quinque hæres, quod Loth consuetudine hospitalitatis liberatus est ab igne cōburente ciuitatem, & temporale euasit incendium, & æternum

consequutus est premium. 42. dist. in prin. Gen. c. 19. ad Heb. c. 14. cū similit. † A malo insuper ipsa hospitalitas liberat, sicut Raab meretrix, quæ recepit, & occultauit exploratores filiorū Israel a morte propterea est liberata, ex generali edicto, sola Raab meretrix uiuat. Iosue c. 6. quam item commendat Apost. ad Hebr. scribēs c. 11. Et qui pauperem hospitem recipit, Christū repræsentatiue recipit. Matt. c. 10. 18. 25. Hospes erā & collegistis me. Item legitur de alia muliere Sunamitide hospicio accipiēte Helisēū Prophetā. 4. Reg. c. 4. & Apost. in sua prior ad Cor. c. 16. salutatur vos Gaius hospes meus, semperq hospitari laudabile fuit. Vnde scribit Aristot. li. 9. Ethic. c. 12. de hospitalitate eleganter esse dictum. Neq. multos esse habendos hospites, neq. sine hospitibus esse; igitur oportet mentes omnium fidelium adaptari, vt per veram hospitalitatem Deo reconcilientur, & verum iudicium, & honestam beneuolentiam patefaciant, duos fontes liberalitatis dicit Valer. Max. lib. 4. c. 8. in princ. † Clerici igitur, & omnes ecclesiastici tenentur maxime opera hospitalitatis exercere, sequēdo Christum D. N. qui fuit hospes actiue, & passiue. Act. Apost. c. 1. Non respicientes perionam, sed sine exceptione omnibus indigentibus præbere. 42. dist. c. quiescamus. Ipse enim Deus non ex vita receptoris, sed ex voluntate, & misericordia, quam recipiēs præbuit, cōpensat de præb. c. de monachis. 85 dist. cap. Florentinum, cap. quia, §. communiter. 12. q. 1. quia oportet sacerdotem esse hospitem, ea. 42 dist. in princ. & Domus clericorū pauperibus indigentibus debent esse communes

munus. 16. q. 1. e. si cupis. dom. Flo. in
 sum. 3. p. tit. 13. c. 3. §. 6. vt sic fugiant
 cæcitatem auaritiæ, quæ possent no-
 tari, c. auaritiæ, de elec. lib. 6. in famil.
 3 sing. memini in l. A. nu. 106. † Inde
 ep̄s potest excommunicare clericos
 non soluentes hospitalitatem, seu eā
 non seruantes, gl. in extrauag. Io. 22.
 execrabilis. in verb. debita. de præb.
 & dignit. Card. in clem. 2. de cens. b.
 Fel. in e. dilectus. n. 5. de offic. ordin.
 Flo. eo. §. 6. adducit exemplum Ioan-
 nis Apostoli in epist. tertia. qui excō-
 municauit quædam Diotrophem, qui
 pauperes non recipiebat, & electus
 in episcopum repellitur a confirma-
 tione, propter neglectam hospitalita-
 tem, eo. cap. Florentinum. (Transea-
 mus nunc sub silentio, quanti eijce-
 rentur, qui aures habentes, nō audiūt,
 oculati non vident pauperes, Deus
 scit.) Vt bene sit propterea examinā-
 dum, si peregrinorum hospes ep̄s est.
 † Hinc bona ecclesiasticorum, dicta 8
 sunt esse communia cum peregrinis,
 cum quidquid habeant superfluum,
 pauperum esse dicatur, scilicet, vt tē-
 pore necessitatis communicetur. 16.
 q. 1. c. fi. cum sua gl. tractatur in c. pa-
 scæ. 86. dist. 12. q. 1. c. videntes. Abb. in
 c. 1. nu. 8. de cler. ægrot. D. Pavi. de vi
 fi. 1. par. q. 9. nu. 51. Sicut testatur A-
 post. prim. ad Tim. c. 6. Habentes ali-
 menta, & quibus tegamur, his contē-
 ti simus, reiecta opinione illorum
 non erubescantium dicere, posse cle-
 ricos fructus beneficiorum in quos-
 eumq. vsus proprios, etiam inhone-
 stos conuertere. contra quam moder-
 norum opinionem, latissime alibi di-
 ximus. † Et ad episcopum pertinet
 pauperum curam habere. 82. dist. c.
 episcopus, & in Conc. Turon. 2. c. 4.

ex c. tuā. de testam. & in scf. 22. Conc.
 Tri. de refor. cap. 8. ibi: seu pauperes
 sustentandos, sequendo dictum psal.
 40. Beatus qui intelligit super egenū
 & pauperem, in die mala liberabit
 eum Dominus. Episcopus pauperi-
 bus vel infirmis, q. debilitate opp̄ssū
 nō possūt suis manib⁹ laborare, victū
 & vestitū, in quantū possibilitas cō-
 moda fuerit, largiatur. eo. c. ep̄s, & di-
 ximus sup. lib. 1. c. 30. cū de eleemosy-
 na tractauimus: quæ nisi ipse p̄uideat,
 vbiq. pauper iacebit. quod Qui dixit.
 Curia pauperibus clausa est, dat
 census honores.

Et Horat. Oda. 23. lib. 3. similes po-
 suit versus.

Magnū pauperies opprobriū iubet.

Quicquid vis, & facere, & pati
 virtutisq; via deserit ardua.

Quod dictum Ouid refert. Carol. Car-
 cal. lib. 1. Regal. Franc. 9. iure, aliud ve-
 ro recenset Corn. Brun. de sedit. lib.
 2. cap. 7. in fine. † Sed an appellatio-
 ne beneficii, veniat hospitale (cum
 omnes iura hospitalitatis in vim sim-
 plicium beneficiorū traxerint) quæ-
 stionis est, cui respondetur, quod non
 de præb. c. per litteras, pulchre Go-
 mel. in Reg. Cancel. de trien. possess.
 quæst. 7. secus si est in titulum. Io. de
 Selua doctor Gallus, de benef. 2. par.
 q. 1. circa finem. Pet. Rebuff. de de-
 uol. nu. 73. & de pacif. poss. nu. 9. &
 cognoscitur per campanile, campa-
 nam, quæ publice pulsatur, ad cōgre-
 gandos homines, p̄ diuino officio. Itē
 habet altare fixum, consecratum, &
 ibi passim celebrentur Missæ: vel
 quia ad eius regimen assumitur per-
 sona ecclesiastica, per electionem:
 idem Rebuff. de nomin. q. 1. nu. 14.
 & in fauorabilibus hospitale cōpræ-

henditur sub nomine beneficij. addu-
cit multa Mandos. in regul. 26. Can-
cell. de vacat. per prom. q. 5. per totū
vbi meminit de Rebuffo in vno tan-
9 tum loco. † Et quando hospitale est
destructum, vt desinat habere iura ho-
spitalitatis, considerandum est, aut de
iure, aut de facto; aut irreparabiliter,
vbreparabiliter. Quia tunc dicitur
durare habitu, nō actu, disputat Bal.
conf. 309. proponitur nu. 2. vol. 3. &
facit ad multa, vel quādo est propha-
natum, & mere priuatum, idem Bal.
in auth. hoc ius porrectum. nu. 2. ver-
sed hic quæro. C. de sacr. sanct. eccl.
Mant. conf. 171. & si dubitationē lib.
1. Rom. conf. 478. in casu propositæ.
Fel. not. de præscr. in c. de quarta &
si est destructum perditis bonis & fru-
ctibus, prout, in multis videmus, vt
cesset et nomen, secus si ob fraudem
10 hominum † Quando vero est funda-
tum autoritate epi, iudicatur, vt de
ecclesia, & gaudet suis priuilegiis, et
capituli Alma mater Bonifacii Papæ
Ostauī de sent. excom. lib. 6. quod tē-
pore interdicti possit ibidem celebra-
ri sū dispositionem, & facultatem in
eo. tex. concessam, ita Dom. Couarr.
in repet. eius. c. 2. p. 5. q. 4. nu. 2. ponunt
doct. in c. auditis. de præscrip. vbi tra-
ctant de priuil. hospital. Vnde procu-
rari debet in vnoquoq. priuilegium
ecclesiæ vt publicum reddatur, &
immunitatibus ecclesiasticis exinde
gaudere vnūquodq. hospitale possit
propter beneficium, quod inde om-
nibus fidelibus prouenit, ex quo mo-
tus fuit Summus Pontifex ad conce-
11 dendum. † Nec cuiilibet commiscen-
da est cura, & administratio, quia de
ætate multum præsumitur. Vnde ho-
spitalarius debet habere completum

annum. 25. ad instar tutorum. Card.
in clem. fin. §. vt autem. quæst. 5. de
relig. dom. refert Gomes. in cap. si an-
num nu. 8. de iudic. lib. 6. & ad instar
tutorum, & curatorum, dicit etiam.
Bal. in l. beneficium in prima lectura,
post nu. 6. de const. princ. Mandos. in
regul. Cancell. de ann. 10. quæst. nu.
4. vol. 2. Sic etiam sit insufficientia,
idoneus, diligens, & pius in suo mu-
nere exequendo, ex dicto Gregorij
in epist. 66. lib. 9. *Volumus vt frater
noster Paschasius, & vicedominū sibi,
& maiorem ordinet domus: quatenus
possit vel hospitalibus superuenienti-
bus, vel causis, qua eueniunt idoneus
& paratus existere.* 89. dist. c. volu-
mus vt frater, immo debet iuramen-
tum præstare vtilia procurare, & inu-
tilia permittere. not. per doct. in cle.
quia contigit. de relig. dom. vt perso-
nas, & res ad commodum & vtilita-
tem eorum, bona fide custodiat, & in
vsum miserabilium personarum con-
uertat. dom. Floren. in sum. 3. p. tit. 11.
12 c. 2. §. 4. † Hospites accipiēdo pro
Dei misericordia, egenos, & vagos re-
colligendo Isa. capit. 58. Egenos va-
gosq. induc in domum tuam. Nec re-
pellēdi, quia miserabiles, vt dicit scri-
ptura. Iud. capit. 19. *Vadimus ad do-
mum Dei & nullus sub tecto vult
nos recipere.* Matt. cap. 8. Luc. capit. 9.
Et ideo potius accipiēdi peregrini,
cum magis indigeant. Iob. cap. 31. *For-
rit non mansit peregrinus, & ho-
stium meum viatori patuit;* frequen-
ter iuxta eorum necessitatem acci-
piēdo. ad Roman. cap. 12. Hospita-
litatein sectantes, vt trahantur etiam
nolentes, sicut duo discipuli coege-
rum Christum secum hospitari. Luc.
capit. vlt. quam vis inuito non conse-
ratur

ratur beneficium regula inuito, de reg. iur. tamen dominus dixit. Quoscumque inueneritis, cogite intrare, cum nuptias fecit Matth. cap. 22. 23. q. 4. cap. nimum, alias nimirum. §. 15
 itē post pauca. Quia multa præstatur bona inuitis, quando eorū consulitur saluti & utilitati; nō voluptati, cap. & qui. 45. distinct. vnum verbum infra. cap. 30. nu. 6. † Nec sunt laudandi qui, quos volunt acceptāt, alios recusant; namq. præpositus hospitio non potest renuere hospitari, not. Bar. in l. 1. §. fin. ff. furt. ad vers. naut. caup stabul. dixi latius in famil. singula. in l. C. nu. 43. quod magis in hoc casu, cum hospitale ad id sit cōstructum, vt peregrini, seu aliud genus personarū, vel infirmorum accipiantur, nō derogando voluntati testatoris. Dicitur enim persona publica ad id deputata, quæ officium suū alterare non potest, sed debet partibus suis fungi. l. tutor la 1. ff. si tut. in fin. ff. de admin. & peric. tutor arg. nec præscribitur propter non vsum
 14 eius. † Sicut e contra, non de facili præscribitur vsus hospitandi contra priuatū; vt si aliquis fuit solitus, aut sui antecessores hospitari aliquem peregrinum, aut etiam dominū, quia nō tenetur, nisi in quantum vult. Innocen. in c. cum ecclesia Sutrina. vbi Doct. & Rip. de caus. possess. & propri. Roland. a Valle, conf. 22. quod magnificus. n. 22. lib. 2. adducit Abb. in cap. q. translationem, de off. del. Quia facultas facti non est obligatoria, not. doct. in l. apud Iulianū §. si quis ff. deleg. 1. & quæ sunt meræ voluntatis nō inducunt ad alios præscriptionem. Balb. in suo tractat. de præscript. 4. part. notatur etiam per

scribentes, in l. actione. C. de tract. sicut dicit glos. in l. dolo malo. ff. de ser. corr. q. Promissio iocose facta, nō obligat: & gl. adducit Guid. Pap. in sing. suo 65. † Item cum quis dedit se, & sua bona hospitii pro salute animæ suæ, etiam per instrumentū, non ita astringitur, vt nō reuocare possit, cum vult: quia videtur causa mortis, quæ semper reuocari potest, Alex. cōsuluit in proprio casu, conf. 81. viso instrumento lib. 7. licet, si hospitale aliquid expenderit, possit retinere. Sicuti dicimus de expensis factis alicui hospiti infirmo, & demū mortuo. Nā potest hospitator retinere res suas, quousq. fuerit sibi de expensis satisfactū: sed de quātitate expensarū nō stabitur simplici dicto suo, sed cōiecturali probationi arbitrio boni viri. Bal. not. in l. restituta. C. de petit. hæred. † Sed quātum tempus arbitrabitur superior, cū testator mandat construi hospitale, nec determinauit tempus, dicimus esse faciendum infra annum, ita ipse Bald. in l. Orphanotrophos in fine. C. de episc. & cler. faciunt dicta per Lambert. de iur. patrona lib. 1. r. par. q. 4. art. 3. per tex in §. si quis edificatione, in auct. de eccl. tit. Quod bene procedit ab episcopi arbitrio in cōsiderādo qualitatem ædificij, ne sit tale ædificiū, q. tēpus non sit sufficiens ad quinquenniū. iuxta ædificationem ecclesiæ, ipsius magnitudinē, & ædificantis facultatē, addendo tēporū & locorū qualitates, cōditiones, & extimitates. † Et hæc faciunt ad aliā quæstionē. Testator mādauit construi hospitale in certo loco, an possit in alio, vel in aliud piū opus, aut in alterius augmentū cōueniri, quotidie eue-

nit in facto D. Flor. in tit. 1. c. 2. §. 7. vers. sed querit. dicit ex mēte Lapi. q̄ est triplex quæstio, vt si non p̄t in illo loco fieri, per episcopum, vel alium deputetur alius locus, cum sit causa, quare non possit. de testam. c. nos quidem. §. q̄ si infra. vbi est casus decisus, dum dicitur siue in loco, quo constitutum fuerat, seu si ibi nō potest, & alibi placet ordinari. Et ad hoc faciunt dicta per Lamber. eo. li. 1. q. 2. art. 14. q̄ conuertatur in aliud opus, vel in alterius augmentum nō potest; nisi per Summū Pontificem dispensetur; quia voluntas testatoris pro lege seruāda est. 12. q. 2. c. fi. Nec legata ad pias causas facta possunt in alium vsū, quam destinatum cōuer- ti. ead. cle. quia contigit de relig. do. & ponitur notabilis cōclusio in quæ- stione, & tota materia. per Bal. in l. si quis in princ. nu. 9. C. de epis. & cle. Quod vbiq̄. est certa dispositio testatoris respectu causæ, personæ, vel loci; & est causa p̄ssibilis, & locus p̄ssibilis de iure, & de facto, non p̄t per ep̄m alterari, de persona p̄ tex. in §. sin autem. ead. l. de causa, & loco citata cle. quia cōtigit: & sic obseruari videmus, & in facto in vna Amalphitana causa magni momenti consulimus, ex quo fuit habitus recursus ad Sedem Apostolicam, vt dispensatio potuisset obtineri, verum- tamen quia causa sufficiens non ade- rat, non fuit adhuc voluntati illius te- statori derogatum, licet multum sup- plicassent homines illi, cum iusta, & necessaria causa in commutationi- bus vltimarum voluntatum requira- tur, dicit text. Conc. Tri. sess. 22. de re- for. c. 6. vbi ep̄s vti Sedis Apost. dele- gatus cognoscit summarie, & extra-

iudicialiter super dispēsatione obtē- ta, si veritas fuit expressa. † Item, quia pluries hospitale, vt ecclesia re- gularatur, concludendum est, seruiētes ipsis hospitalibus, etiam q̄ sint laici, gaudere priuilegio fori ecclesiæ; quia largo modo dicuntur religiosi. Fel. in c. nullus iudicium. num. 8. de for. cōpet. extendens ad religiosos sancti Ioānis, quod de facto videmus, licet in primo casu fuisse discussum, si ho- spitale erat, publicum, aut authorita- te episcopi fundatū, & quē ordinem seruiētes tenebant: Et vix ob frequē- tiam delictorū, & præpositorū igno- rantiam, obtentum fuit in principali- bus, quamuis etiā curia sæcularis de facto (quia potest) satis se extendat, vltre quā debeat; sed optime ad ob- uiandum delictis, cum alii negligē- tes sint: † Peccant tamen ipsi hospita- larii redditus ipsorum hospitalium non impendentes in proprios vsus destinatos, vel causa existentes, quod perdantur, vel bona alienata tarde re- cuperantes, vel ædificia ruinam mi- nāria, ob negligentiā cadere sinētes, & ad restitutionem tenentur, prout colligitur ex ead. cle. quia contigit, scribit Mart. Nauarr. in Man. lati. c. 25. nu. 67. vers. 8. Sicut de tutore dici- mus cessante in necessariis, q̄ facit periculum suum, cum debeat confe- stim officio suo fungi. l. quamuis & l. tutor. §. si tutor. ff. de admi. & peric. tut. quia oportet esse, sicut quilibet pater fam. idoneus l. generaliter. eo. tit. † Sed cum simus in hac materia, pulchrum est videre quæstionem in facto euenientem. Homines vadunt ad hospitium, & ad p̄dicta hospitalia peregrinorum, & ad alia laicorū, & consignant hospitori, seu hospitala- rio

rio fardellum bonorum, non aliter demonstrando res ibidem existentes. An si non inueniantur omnia, teneatur hospitator, tanquam visus recepisse salua fore omnia intus existentia, quæ non vidit. Et si fardellū est consignatum ipsi hospitatori, nō dubiū, quin tenetur, vel si posuit in loco cōuenienti, discurrit Bal. not. in l. certi iuris. nu. 2. C. locat. & de laicis est Romæ certa ordinatio Pij iv. Sum. Pōt. in anno 1564. 4. sui pont. incip. Ha-uendo. Et ea ordinatio videtur satis iuri consona, ad obuandam fraudibus, vt declarat tex. notab. ad hoc. in c. ecclesias. §. item præcepit. 13. q. 1. 3 & est bonum cons. Hyppol. de Marfil. 23. incip. in causa, & lite. per totū lib. 1. adducit multa, Rebuff. in tract. de hospit. per tot. lib. 2. const. Franc. 21 fol. 274. † Sed proprie accedendo ad ipsam practicam, ne tam pium opus hospitalitatis perdatur, episcopi curare debent (maxime propter incuriā eorum ad quos pertinet) in visitatione, cum in omnibus ius visitandi habeant, vt diligenter, & fideliter administretur, iuxta decretum ipsius Cōc. Trid. sess. 7. de refor. cap. 15. sess. 25. de refor. gen. cap. 8. in quibus iuribus innouata est antiqua cōstitutio Cōc. Vien. Clem. V. posita in cle. quia contigit de relig. dom. Floren. in sum. 3. par. tit. 11. cap. 2. per totum. Et si difficultas aliqua oritur, visitabunt tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ex alio item decreto eiusd. Conc. sess. 22. de reform. cap. 8. (ad primum Abb. & doct. in cap. de xenodochis. eod. tit. de relig. dom.) † Etiam quod ipsa hospitalia fuerint concessa in com- 24 mendam perpetuam, aut temporalem, aut in administrationem, vel in

alium titulum, vel ecclesijs vnita, etiā parochialibus; vel è contra, in quibus tenetur hospitale ipsum; Prouidendum est, vt impositū onus adimpleatur, & ex fructibus, & bonis assignatis, hospitalitas ipsa actu exerceatur. ead. 25. sess. cap. 8. §. illis vero, eo diligentius attendendum. Cum dicat Rebuff. in tit. de commend. quod per istas commendas concessas, iam ipsa hospitalitas sit deperdita, parte secunda, prax. beneficiar. num. 15. Quod adeo verum esse experti sumus, vt probatione alia opus non sit. l. continuus §. cum ita, ff. de verbor. oblig. † Excipiuntur tamen ab hac potestate, & concessione generali episcopis data visitandi quæcumque hospitalia, & pia loca, ea, quæ immediate existunt sub protectione Regum, & supremorum Principum, iura imperii habentium in suis dominiis. sess. 22. supra citata, de refor. eod. cap. 8. quibus, & ecclesia multum fauet, propter protectionem ipsius; quam habere tenentur; vt de ecclesijs patronatis dictū est supra hoc libro cap. 10. num. decimoquarto, & propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem sunt potioris prærogatiua gradus, seu gratiæ attollendi. in extrau. Ioan. 22. execrabilis. §. nos itaque, de præb. Alia vero omnia includuntur, cum tex. dicti. cap. octaui, generaliter loquatur, dixi multa in 1. libro, cap. 16. num. 8. & legis natura est esse communis, & generalis omnibus (quando aliud non exprimitur) in auct. vt null. mut. agric. post med. & de hæred. & falc. §. quia vero, eo. lib. cum multis similibus. † Et vbi opus debitum adimpleri nequit, debet episcopus cū duobus de capitulo in re-

rum vsu peritioribus prouidere, quādo hospitalia fuerunt erecta ad suscipiendum certum genus peregrinorum, qui ibidem nō sunt, aut pauci; vt fructus ipsorum in alium pium vsu, qui consimilis sit institutioni, conuertat, secundum temporum, & locorum qualitatem. Et si in fundatione cautū & expressum est aliter, omnino obseruari curet; & si fieri nō potest, prouideat in alium simile locum, eod. c. 8. & sess. 25. c. alleg. §. q. si

25 hospitalia. † Et hæc, vt ab omnibus tā laicis, quā ecclesiasticis firmiter obseruentur cuiuscumq. ordinis, nō tamē regularibus subiectis, faciat episcopus pręuijs monitionibus frequē- tari hospitalitatis munus, compellēdo per censuras ecclesiasticas, & priuationem administrationis, & curę perpetuę ipsorum locorum, alios in eorum locum addendo, eod. c. §. itaque si prædicti, obligando eos in foro conscientię ad restitutionem fructuū, nō obstāte quacumq. remissione, liberatione, aut cōpositione facta §. & prædicta nihilominus, nō enim iuuat remissio contra glos. in regula peccatum, de reg. iur. lib. 6. Quia cum sint bona pauperum, omnibus competit actio, & vnus alteri non præiudicat, & quod est in omnium dominio, nō ita remittitur. gl. namq. dictū procedit, quando a domino certo liberaliter remittitur, quod exortū est,

26 quod nota. † Ipsorum autem hospitalium, & piorū locorū administratio, vt omnis fraus, & vsurpationis suspitio tollatur, nō debet episcopus permittere, vt semper vni & eidem concedatur; sed variari de bono in meliorem administratorem, vt tamē in qualibet persona non excedat

triennium, quibus tamen in contrarium non obstantibus, dummodo in fundatione, quid expressius non sit cautum, quod nō derogatur, vt eod. cap. 8. est dispositum. §. nec administratio, quod est obseruandum. Cum ex perseuerantia, & commoditate visum sit, personas male tractare res ecclesiasticas, sicuti ex mutatione frequenti, vnus ad alterius bonam

27 æmulationem plurimum auxit. † Et similiter ratio administrationis ipsorum hospitalium, & quorumcunque piorum locorū ab omnibus præpositis, ecclesiasticis, laicis, tam prædictorum, quā confraternitatū, elemosynarum, montiū pietatis, singulis annis, nō alteri, quā ipsi episcopo reddēda est, vt alio decreto eiusd. Conc. sess. 22. de reform. cap. 9. cauetur. Et vbi in fundatione aliter est dispositum, vel priuilegio, seu loci cōstitutione, q. alijs reddatur ipsa ratio administrationis, adhuc adhiberi debet vnus ab ordinario, aliās liberationes factę non suffragātur, ipsomet capit. alleg. §. quod si ex consuetudine. † Idq. summa ratione, cū hospitaliū regimien ad episcopum spectet, per allegata iura Concil. Trid. & 18. q. 2. c. quidem, quādo est religiosum cū sua authoritate, etiam in priuatis, ad hoc, vt videat, ne quid prophanū, & alienum à fide committatur, vt dictum est supra cap. proximo, licet Feder. de Sen. consil. 111. disputauerit, si hospitale priuatum poterat ab episcopo visitari, de quo similiter, Abb. de censib. c. sopita: & addidit Tob. Nonius doctor Perusinus consil. 61. duo sunt, quando fundatum sine Episcopi consensu; seu directo à laicis: tamen ordinarius intro-

mitter

mittet se in omnibus, per ius Concil.
 vt item dixi supra, lib. 1. c. 16. nu. 10.
 respondendo obiectionibus eiusdem
 29 doctoris, vt ibidem patet. † Et per-
 quirendum, ne laici bona ipsorū ho-
 spitalium in aliū vsū, quam desti-
 natum erogent, quod vtiq. nō licet,
 de iudi. c. cum non ab homine, per
 doct. Phil. Port. cons. 182. ex facto. n.
 7. lib. 4. Cum voluntates testatorum
 adimpleri admodū pium sit, dixi in
 famil. sing. in l. 5. num. 46. fortius si
 subtrahant. Quia subtrahere amico
 furtum est, ecclesiæ vero sacrilegiū.
 12. quæst. 2. c. gloria Episcopi. Dom.
 Florē in sum. 2. par. tit. 1. c. 21. §. 3. &
 confitenda est hæc circumstantia,
 tamquam aggrauās peccatum, ponit
 Nau. in Man. confess. cap. 17. nu. 95.
 maium prouenit, quia res ecclesiæ
 sunt pauperū. 23. q. 7. cap. quod autē,
 glōsa signat in cap. quoniam 16. q. 1.
 30 Dubiū † verò solitum oriri de sacra-
 mentis ministrandis existentibus in
 ipsis hospitalibus deciditur, quod
 debeant ministrari per parochos, in-
 tra quorum parochiam existunt; nō
 autem à sacerdotibus præpositis ip-
 sis hospitalibus, nisi aliud legitima
 consuetudo, aut privilegiū haberet,
 clem. 2. §. fin. cum sua gl. de relig.
 dom. sicuti de monialibus dicimus,
 infra c. 18. n. 47. Quid verò de quar-
 ta parochiali, respectu sepulture for-
 san electæ in ipsis hospitalibus, Flor.
 in 3. tit. 1. c. 2. §. 6. & in omnibus di-
 stinctionibus, concludit deberi quar-
 tā, nisi esset casus, q̄ non potuerit se-
 pelliri de facto, nec de iure, vt ibidē
 dicit, deducendo etiam quartā debi-
 tā episcopo, quando est extra paro-
 21 chialem, seu cum illa. † Vnde in hac
 visitatione Episcopus diligenter in-

quirat, si hospitale est patronorū, &
 quorum; ecclesiasticorum, vel laico-
 rū; & si ipsi excedant ius sibi compe-
 tens, vel occupant eius bona, contra
 decretū præfati Concil. sess. 22. de re-
 form. c. 11. §. quod si eiusdem, de quo
 supra c. 10. n. 12. Et quæ sit conditio
 erectionis hospitalis, si ad infirmos
 tantum suscipiēdos, vel etiam pere-
 grinos, vel insimul vtrosque, & infā-
 tes expositos nutiēdo: Aduertendo
 si conijci potest ipsos esse ex legiti-
 mis matrimonijs procreatos, licet nō
 præsumatur, vt postea ad ordines ec-
 clesiasticos nō promoueantur absq;
 dispensatione. Cou. in clem. si furio-
 sus. 1. par. in princ. nu. 9. de homicid.
 indistincte procedendo, quamuis re-
 ferat opinioni Anan. & Fel. in c. cum
 deputati, de iudic. Similiter hospita-
 litas ipsa actu existens fideliter exer-
 ceatur, omni diligentia præstita, iux-
 ta præalleg. decreta Cōc. Trid. fiatq.
 inuentarium bonorum, & reddituū,
 si adsunt; & omniū ad ipsum locum
 expectantium, ex eadem clem. quia
 contingit, & q̄ ipsum inuentariū sit
 sollempniter factum, secundum Lap.
 ne hospitalia sint collapsa propter
 paupertatē, aut aliqua egeāt repara-
 tione, ne bona conuertantur in pri-
 uatos & proprios vsus, vt sic fraudē-
 tur Christi pauperes. Examinentur
 cōstitutiones, & statuta, & diuersa sit
 statio feminarū & hominū pauperū,
 nec cōfusio procuretur. Quod recto-
 res & gubernatores iurēt de bene gu-
 bernādo, ad instar tutorū, & curato-
 rū, vt supra est dictū, & suspectis vita,
 moribus, & inhonestate nō debet tra-
 di. Flor. ea. 3. par. tit. 1. c. 2. §. 4. & §. 9.
 in fine: & in quibus deficit hospita-
 rius, remoueatur. tit. 20 c. 6. §. 4. ead.
 parte.

parte. Sint etiam personæ deputatæ pro colligendis eleemosynis pro ip-
 sis hospitalibus, honestæ vitæ, & ex-
 pectatæ religionis per episcopum
 approbandæ, ne vlllo modo sint par-
 ticipes eleemosynarum, quæ recol-
 liguntur: fungentes suo munere, sine
 vlllo scandalo, vllaq. fraude: sed cum
 omni modestia, & dexteritate: nec
 habeant nomen quæstorum; sed tã-
 tummodo collectorum eleemosy-
 narum nominentur. Indulgentias nõ
 publicent, non concionentur, non
 circũferant priuilegia, non reliquias,
 nec fideles ad dandam eleemosynas
 inducant minis, seu imprecationi-
 bus: non portent campanellas, nec
 perant, ac si esset debitum, & solitũ
 dari; nec vlla arte vtantur, etiam sub
 pretextu dicendi orationẽ illius san-
 cti, quo nomine petunt; sed tantum-
 modo simpliciter, piẽ, & modestẽ,
 petendo pro subuentione ipsius ho-
 spitalis, quod libẽter offertur. Cauẽ-
 tes principaliter, ne sub ipsis eleemo-
 synis petendis, quouis nomine ali-
 quã conuentionem faciant, etiam
 quod sit in euidentem vtilitatem ip-
 sius hospitalis; id denique obseruan-
 do, vt quidquid nomine prædictarũ
 eleemosynarum fuerit collectum, to-
 tum in vsum ipsius hospitalis tãtum,
 sub quo colligitur, & non in alium
 vsum conuertatur. Hæc omnia ob-
 seruare sub onere conscientiaẽ pro-
 curet episcopus a collectoribus ele-
 mosynarum hospitalium, quæ omnia
 sunt necessaria. Nam multi eleemo-
 synarij portant certos quinternos,
 scribendo omnes de domo, seu in do-
 mo existentes, & in familia, & viuos

in locum mortuorum, & postea, vt
 debitum nomine ipsorum extorquet
 eleemosynas, quod totum experti su-
 mus in hac ecclesia. † Et quæ de visi-
 tatione hospitalium diximus proced-
 unt similiter in visitatione montiũ
 pietatis, seu charitatis; cum sunt in
 diœcesi, & in alijs quibuscumq. pijs
 locis ad Dei cultum, salutem anima-
 rum, & pauperum curam institutis,
 in quibus eadem est adhibenda dili-
 gentia ex ipso decreto Concil. Trid.
 sess. 22. de refor. c. 8. & plura ducun-
 tur ex synod. prou. Mediol. 3. p. tit. 1.
 & hos montes pietatis approbavit
 primo Concil. Later. sub Leone X.
 sess. 14. 15. 15. cum aliqui dubitabant
 de eorum validitate, ex eo, quod ali-
 quid vltra sortem exigebatur. Nau.
 in Man. c. 17. n. 21 3. vbi vide, & aliud
 verbum, c. 25. n. 67. in fi. Neq. aliqua
 exemptio datur, nisi quid expressius
 a Sede Apostolica cõcedatur in vim
 priuilegij. Et in facto pro ecclesia no-
 stra Rauellensi, non obstat confirma-
 tio nostra stantibus capitulis, quod
 non visitetur, aut recognoscatur ab
 episcopo, namq. confirmauimus ap-
 ponendo clausulam, quatenus non
 obstant decreta Conc. Trid. & eccle-
 siæ cathedrali nullum fieret præiu-
 dicium, quod facit pro iuribus mo-
 derni episcopi Rauellensis nostri suc-
 cessoris in dicta ecclesia. Attendimus
 enim responsonem terminatam, nõ
 petitionem generalem: vt sic conce-
 sum, non petitũ inspiciatur. Abb. in c.
 2. de treug. & pac. in c. inter dilectos,
 de fid. inst. diximus in famil. sing. in l.
 A. nu. 95. quod est notandum, &c.